

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το απόσπασμα από το έργο του Στρατή Δούκα «Ιστορία ενός αιχμαλώτου» αφορά στη Μικρασιατική καταστροφή και συγκεκριμένα, στην αιχμαλωσία, τις περιπέτειες και την τελική διάσωση ενός Έλληνα στρατιώτη ο οποίος κατά την καταστροφή της Σμύρνης (1922) συνελήφθη και οδηγήθηκε στο εσωτερικό της Τουρκίας. Με τρόπο παραστατικό και ύφος γλαφυρό εξιστορούνται οι κακουχίες, τα δεινά, η φυσική και ηθική ταλαιπωρία του βασικού προσώπου και αναδεικνύεται το ψυχικό του σθένος. Τα στοιχεία που πιστοποιούν μέσα από το κείμενο τις παραπάνω αναφορές είναι αρχικά, η επίκληση στο Χότζα για βοήθεια προς τους αιχμαλώτους : «Χότζα, Αλλάχ ασκινά διψούμε ,νερό». Ακόμα στοιχεία που παραπέμπουν στο συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο είναι η συνάντηση των αιχμαλώτων από τη Μαγνησία της Μικράς Ασίας, στο χώρο του νοσοκομείου. («Μέσα στο νοσοκομείο ήταν και Μαγνασαλήδες αιχμάλωτοι... στην αυλή έχει νερό»). Επίσης αξίζει να αναφερθεί στο επεισόδιο με τον Αρμένη «βρε κερατά Αρμένη ... οι άλλοι τον χάλασαν αμέσως». Τέλος, χαρακτηριστική είναι η μεταφορά των αιχμαλώτων στον Κασαμπά, περιοχή της Μικράς Ασίας όπου επικρατεί η καταστροφή και η θηρωδία: «Αφήσαμε πίσω το ζεστό μας κουφάρι και τραβήξαμε για τον Κασαμπά. Εκεί ήταν όλα στάχτη».
2. Η «Ιστορία ενός Αιχμαλώτου» του Στρατή Δούκα αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα αγνού προφορικού λόγου απ' το οποίο πηγάζει η αυθόρμητη γνήσια λαϊκή έκφραση και διατηρείται η αμεσότητα και η ζωντάνια του. Τα στοιχεία που συντελούν στην επίτευξη αυτού του αποτελέσματος είναι, αρχικά, η διάνθιση της γλώσσας με ιδιωματικές φράσεις και τούρκικες λέξεις (π.χ. « πολλοί πέσανε ψάθα από πείνα και δίψα».- «Άφερिम, άφερим, είπαν και χώθηκαν στο σωρό μας»). Η επιλογή της φυσικής ροής της ομιλίας, ο περιεκτικός λόγος σε συνδυασμό με την αποφυγή του μακροπερίοδου λόγου και την παρατακτική σύνδεση (π.χ. « Εμείς τ' ακούγαμε και δεν το πιστεύαμε. Τη νύχτα ξυπνήσαμε από φωνές και μάθαμε πως οι Μαγνησαντήδες έσπασαν το κιουγκί κι ήρθε νερό») συμβάλλουν επίσης στην ανάδειξη αυτών των χαρακτηριστικών. Επιπλέον, η απουσία σχημάτων λόγου ή ωραιοποιημένων εκφράσεων (π.χ. «Όσοι είχαν λεφτά πινάνε, μα όσοι δεν είχανε πίνανε το κάτουρό τους» και η λειτουργική θέση του διαλόγου, ο οποίος με τη διαβάθμιση των ερωτοαπαντήσεων προσδίδουν δραματικότητα και επαυξάνουν τη ζωντάνια του κειμένου τους. Τέλος, η δραματοποίηση του αφηγητή με την πρωτότυπη αφήγηση ενισχύουν την αμεσότητα και αναδεικνύουν τη γνησιότητα του κειμένου.
3. Η αφήγηση στο συγκεκριμένο απόσπασμα γίνεται σε πρώτο πρόσωπο με τρόπο αβίαστο και πειστικό, από ένα αφηγητή που όχι μόνο συμμετέχει στα δρώμενα αλλά αποτελεί και τον κεντρικό άξονά τους (ομοδιηγητικός) υποδηλώνοντας έτσι και την εσωτερική οπτική γωνία της αφήγησης. Έτσι, το κείμενο αποκτά όχι μόνο ζωντάνια, παραστατικότητα, αμεσότητα αλλά και πειστικότητα καθώς και έντονη δραματικότητα. Παράλληλα, η πρωτοπρόσωπη αφήγηση δίνει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να συμπάσχει με τον αφηγητή και να αγωνιά για την τύχη του.
4. Η αιχμαλωσία επιφέρει δυσβάσταχτες συμφορές, εξαθλιώνει και ταπεινώνει. Η σωματική εξάντληση, η πείνα και η δίψα σε αρκετές περιπτώσεις οδηγούν τους αιχμαλώτους στην εξαθλίωση. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα οι θύτες - εξουσιαστές βάζουν τους αιχμαλώτους στο ζυγό και προσφέρουν στον καθένα από μισή κουραμάνα, ενώ παράλληλα τους αφήνουν να πιουν νερό από το συντριβάνι. Σ' αυτή τη δεδομένη στιγμή αυτό το γεγονός φαντάζει λυτρωτικό, αφού επιτρέπει τη μερική κάλυψη της ανάγκης τους για φαγητό και νερό. Όμως, η πρόσκαιρη ικανοποίηση των σωματικών τους αναγκών συνοδεύτηκε από την ταπείνωση, τον ηθικό εξευτελισμό και την προσβολή της αξιοπρέπειάς τους. Οι εχθροί το βράδυ τους αφαίρεσαν τα πολύτιμα προσωπικά τους αντικείμενα – δαχτυλίδια, ρολόγια - ενώ παράλληλα

φτάνοντας σ' ένα υπέρτατο σημείο αλαζονείας και πλεονεξίας τους έβγαλαν ως και τα χρυσά δόντια από το στόμα. Είναι, λοιπόν, προφανές ότι ο πόλεμος, που καταδικάζεται απ' όλα τα νοήμονα όντα, αποθηριώνει τον άνθρωπο και επιτρέπει σε όλα τα κατώτερα ένστικτα να έλθουν στην επιφάνεια, δημιουργώντας το κατάλληλο έδαφος για την εκδήλωση συμπεριφορών που προσιδιάζουν σε χλευαστές και είρωνες της ηθικής.

5. Το θέμα της δίψας κυριαρχεί τόσο στο απόσπασμα του Στρατή Δούκα από την «Ιστορία ενός αιχμαλώτου», όσο και στο απόσπασμα του Ηλία Βενέζη από το «Νούμερο 31328».
- Είναι εύκολος ο εντοπισμός τεσσάρων κοινών σημείων σχετικά μ' αυτό το θέμα στα δύο αποσπάσματα. Πιο συγκεκριμένα :

1° κοινό σημείο

- Απόσπασμα 1°: «Ξαπλωμένοι σαν άρρωστοι κάτω απ' τα Πεύκα, μασούσαμε τα χλωρά πούσια».
- Απόσπασμα 2°: «Με μάτια γεμάτα πυρετό γέρναμε προς τα εκεί. Έτσι όπως γέρνουν τα διψασμένα δέντρα»

Και στα δύο αποσπάσματα είναι εμφανής η σωματική εξαθλίωση, εξαιτίας της δίψας.

2° κοινό σημείο

- Απόσπασμα 1°: «Ο ήλιος έριξε την κάψα του τώρα πιο πολλή»
- Απόσπασμα 2°: «Μες στον Οκτώβρη ένας τέτοιος ήλιος! Άρχισε να μας καίει η δίψα.»

Η δίψα είναι έντονη. Το γεγονός ότι ο ήλιος καίει, δημιουργεί ακόμα δυσμενέστερες συνθήκες για τους αιχμαλώτους.

3° κοινό σημείο

- Απόσπασμα 1°: «Νερό, Νερό!»
- Απόσπασμα 2°: «Νερό, Νερό!»

Η επανάληψη της φράσης «νερό – νερό» και στα δύο αποσπάσματα δηλώνει το μέγεθος της απόγνωσης που βρίσκονται οι αιχμάλωτοι.

4° κοινό σημείο

- Απόσπασμα 1°: «Χότζα, Αλλάχ ασκινά, διψούμε, νερό!»
- Απόσπασμα 2°: «Έλεος», «Λυπηθήτε μας»

Και στα δύο αποσπάσματα οι αιχμάλωτοι παρακαλούν, εκλιπαρούν τον εχθρό για να τους δώσει νερό. Είναι τέτοιο το μέγεθος της σωματικής τους εξαθλίωσης, ώστε δε διστάζουν να ταπεινωθούν απέναντι στον εχθρό.